

Lausunto

17.03.2023

Asia: VN/14930/2022

Vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioiminen; työryhmän ehdotus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntoa on pyydetty oikeusministeriön asettaman työryhmän valmistelemasta ehdotuksesta koskien elatusavun suuruuden määrittämisestä vuoroasuvalla lapselle.

Lasten vuoroasuminen on lisääntynyt enenevässä määrin ja ohje elatusavun laskemisesta vuoroasuvalla lapselle tulee todelliseen tarpeeseen yhtenäistämään laskemiskäytäntöjä ja helpottamaan vuoroasuvalla lapselle elatusapua laskevien työtä.

Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että kummankin vanhemman elatuskykyä laskettaessa huomioidaan vanhempien kohtuulliset asumiskulut. Lisäksi ehdotuksen mukaan lapsen elatuksen tarpeessa huomioidaan lapsen jyvitetty osuus asumiskuluista. Nämä ehdotukset ovat hyviä ja perusteltuja, koska kummankin vanhemman tulee turvata vuoroasuvalla lapselle asuinolosuhteet luonaan.

Ehdotuksessa puhutaan yksinhuoltajakorotuksen huomioimisesta sen vanhemman tulona, kenelle se maksetaan. Epäselväksi ehdotuksen perusteella jää, että tarkoitetaanko tällä vanhemmalla sitä vanhempaa, jonka luokse lapsen osoite on kirjattu. Tältä osin ehdotusta voisi täsmentää.

Ehdotuksen mukaan muu elatusvastuu vuoroasuvan lapsen osalta lasketaan siten, että jos vanhempi maksaa vuoroasuvasta lapsesta elatusapua, otetaan tämä elatusavun määrä lähtökohtaisesti huomioon. Tähän vahvistettuun elatusavun määrään tulisi lisätä ehdotuksen mukaan puolet lapsen yleisten elinkustannusten määrästä, minkä jälkeen vähennetään lapselle maksettava elatustuen määrä. Tämä ehdotuksen kohta tarvitsisi ohjeen soveltajia varten havainnollistamista selkein esimerkein, että miten muu elatusvastuu on todella tarkoitus laskea. Lisäksi ehdotukseen tulisi lisätä perustelut, miksi vahvistettuun elatusavun määrään tulisi lisätä vielä puolet yleisten elinkustannusten määrästä muuta elatusvastuuta laskettaessa.

Ehdotuksessa lapsen tapaamismatkakulujen omavastuuosuuden määrä on tällä hetkellä 139 euroa (ei 100 euroa, mitä ehdotukseen on kirjattu). Ehdotukseen tulisi päivittää oikea euromäärä.

Ehdotettuun ohjeeseen tarvitaan sen soveltajia varten erillinen maksuton elatusapulaskuri vuoroasumistilanteessa laskettavaa lapsen elatusapua varten. Ilman erillistä elatusapulaskuria ohjeen soveltaminen käytännössä on haastavaa ja elatusavun laskeminen vie enemmän aikaa sekä potentiaalisten laskentavirheiden määrä kasvaa.

Ehdotuksen mukaisia laskelmaesimerkkejä tulisi vielä täydentää siten, että ohjeeseen kirjattaisiin, minkälaiset elatussopimukset laskelman perusteella voidaan tehdä. Ohjeen tulisi olla mahdollisimman yksiselitteinen, koska siten se helpottaa parhaiten elatusavun määrää laskevien työtä ja vähentää myös mahdollisia vanhempien riitoja elatusavuista. Myös vuoroasuvan lapsen vanhemmat tulevat lukemaan ohjetta tarkoin.

Ehdotuksessa olevien esimerkkien osalta jää epäselvyyttä:

Esimerkki 1 B:

Laaditaanko esimerkin mukaisessa tilanteessa elatusapusopimus 0 euron suuruiseksi ja sopimuksessa todetaan, että koska kyseessä on lapsen vuoroasumistilanne, kumpikaan vanhempi ei maksa elatusapua toiselle, eikä sopimus oikeuta saamaan Kelalta elatustukea, koska 0- euron suuruinen sopimus ei johdu vanhempien puutteellisesta elatuskyvystä? Laaditaanko edellä mainitut elatussopimukset molempien vanhempien osalta vai ainoastaan sen vanhemman, jonka luona lapsi ei ole kirjoilla?

Esimerkki 3:

Tehdäänkö tilanteessa, missä kummatkin vanhemmat ovat elatuskyvyttömiä, molempien vanhempien osalta elatussopimukset ja saavatko siten kumpikin vanhempi erikseen Kelalta elatustuen lapsesta vanhempien puutteellisten elatuskykyjen vuoksi?

Vai tehdäänkö vain yksi elatussopimus ja Kelalta saatu elatustuki esimerkiksi jaetaan vanhempien kesken? Yksi täysimääräinen elatustuki ei kata lapsen elatuksen tarvetta tässä tilanteessa. Mikäli molemmat vanhemmat saisivat elatustuen lapsesta, olisi lapsen oikeus riittävään elatukseen paremmin turvattu.

Esimerkki 4:

Sama kommentti kuin esimerkissä kolme.

Merkintä puutteellisesta elatuskyvystä tulee merkitä elatussopimusten lisäksi myös tuomioistuimen antamaan tuomioon, jotta Kela voi maksaa elatustukea. Tämän voisi ehdotukseen myös lisätä.

JOA Katariina Lehtola

Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Lehtola Katariina

Pohjois-Suomen oikeusapu ja edunvalvonta - Lapin oikeusaputoimisto